

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษามีบทบาทและมีความสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ เพราะการศึกษา คือ กระบวนการเปลี่ยนแปลงเชิงคุณภาพ โดยการพัฒนาความสามารถของมนุษย์แต่ละคนเป็นกระบวนการที่ช่วยให้คนได้พัฒนาตัวเองรอบด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา สามารถดำรงชีพและประกอบอาชีพได้อย่างมีความสุข รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งเป็นพลังสร้างสรรค์การพัฒนาประเทศได้อย่างยั่งยืน การศึกษาจึงเป็นเรื่องของการพัฒนาคน เป็นการสร้าง “ต้นทุนมนุษย์” อันเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาคน เพราะเมื่อคนได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสมแล้ว จะเป็นกำลังแรงงานในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และประเทศชาติอีกทอดหนึ่ง จึงเห็นได้ว่า บทบาทของการศึกษาเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับการพัฒนาประเทศ ทั้งนี้ ต้องเป็นการศึกษาที่มีคุณภาพเท่านั้น

รัฐบาลจึงได้กำหนดแนวนโยบายทางการศึกษาไว้ในกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ว่าให้บุคคลมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย จัดการศึกษาปฐมวัยให้มีคุณภาพได้มาตรฐานการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดความมุ่งหมายของการศึกษาว่า การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม และวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข กระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่นภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมมีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต การจัดการศึกษาปฐมวัย ให้จัดในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ได้แก่ ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถาบันศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการและเด็กซึ่งมีความต้องการพิเศษ หรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น ดังนั้น การศึกษาของไทยในยุคปัจจุบัน จึงควรส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และเต็มตามศักยภาพ สถานศึกษาต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนที่สอดคล้องกับธรรมชาติ ความสนใจ และความถนัดของผู้เรียน เนื่องจากผู้เรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันมีความสนใจ และความถนัดที่ไม่เหมือนกัน ถ้าโรงเรียนจัดการศึกษาที่สอดคล้องกับผู้เรียนแต่ละคนประเทศชาติจะมีทรัพยากร

บุคคลที่มีคุณภาพ มีความสามารถยอดเยี่ยมและหลากหลาย สามารถคิดอย่างเป็นระบบมีเหตุผลและสามารถแข่งขันได้ในเวทีโลก (กระทรวงศึกษาธิการ. 2550 : 2)

การจัดการศึกษาจะต้องเริ่มตั้งแต่วัยเด็กเล็กเพราะเป็นการเตรียมความพร้อมทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา บนพื้นฐานความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษาก่อนภาคบังคับที่มีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยส่งเสริมให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาไปในทิศทางที่ถูกต้องเหมาะสม สอดคล้องกับวัยและพัฒนาการเนื่องจากเด็กปฐมวัย หมายถึงเด็กที่มีอายุระหว่าง 0-6 ขวบ เป็นวัยที่มีพัฒนาการทุกด้าน เจริญเติบโตในอัตราที่สูงที่สุด โดยเฉพาะระบบประสาทและสมองซึ่งเจริญเติบโตได้ถึงร้อยละ 80 ของผู้ใหญ่ เป็นระยะที่เกิดการเรียนรู้ได้มากที่สุด ในชีวิต สักยภาพแห่งการเรียนรู้และพัฒนาการด้านต่างๆ สามารถพัฒนาได้อย่างเต็มที่หากได้รับการส่งเสริมอย่างถูกต้องเชื่อได้ว่า ประสบการณ์ที่เด็กปฐมวัยได้รับเป็นปัจจัยพื้นฐานของพัฒนาการทุกด้านต่อเนื่องไปจนกระทั่งเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ถือว่าเป็นการเตรียมและสร้างพลเมืองที่ดีมีคุณภาพให้กับประเทศชาตินั่นเอง จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัย ก็เพื่อสร้างเสริมพัฒนาการทุกด้านให้เจริญเติบโตถึงขีดสุดของศักยภาพและเตรียมความพร้อมเพื่อการเรียนรู้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2545 : 4)

กระทรวงมหาดไทย โดยกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น จัดให้มีศูนย์ปฐมวัยทั่วประเทศ จำนวน 5,666 แห่ง ครูผู้ดูแลเด็ก 37,661 คน นักเรียน 744,810 คนที่จะจัดการศึกษาในระดับนี้หรือศูนย์เด็กเล็กทั่วประเทศ เพื่อขยาย โอกาสการ ได้รับการศึกษาให้ครอบคลุมและกว้างเพิ่มมากขึ้น เพื่อเป็นการช่วยเหลือและทำหน้าที่ประสาน ส่งเสริมสนับสนุนการจัดการศึกษาท้องถิ่น เป็นการดำเนินการตามแนวคิดเกี่ยวกับการกระจายอำนาจในการจัดการพัฒนาของชาติ ไปยังท้องถิ่นมากขึ้น ตามที่รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันกำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดการศึกษาอบรม และการฝึกอาชีพตามความเหมาะสม และความต้องการภายในท้องถิ่น และเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 บัญญัติไว้ในมาตรา 41 ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีสิทธิ จัดการศึกษาในระดับใดระดับหนึ่ง หรือทุกระดับตามความพร้อม ความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่น และมาตรา 42 ให้กระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมใน การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีหน้าที่ในการประสานและส่งเสริมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้สามารถจัดการศึกษา สอดคล้องกับนโยบาย และได้มาตรฐานการศึกษา รวมทั้งการเสนอแนะการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 11)

แนวทางการจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 ในปัจจุบัน กำหนดให้จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการทั้งทักษะและสาระการเรียนรู้การบูรณาการถือว่าเป็นแนวทางหนึ่งของการสอน รวมทั้งเป็นปรัชญาในการสอนที่นำเนื้อหาความรู้จากหลายวิชามาสัมพันธ์ที่จุดเดียวกัน โดยเฉพาะในระดับปฐมวัย ซึ่งเน้นการพัฒนาโดยองค์รวม การบูรณาการความรู้ ความคิด และประสบการณ์มีความสัมพันธ์กัน และหน่วยย่อยที่สัมพันธ์กันเหล่านี้เกิดการผสมผสานหลอมรวมจนเกิดเอกลักษณ์ใหม่ที่มีความเป็นหนึ่งเดียว เอกลักษณ์เฉพาะตัวของการจัดประสบการณ์ในระดับปฐมวัย ซึ่งเป็นการจัดประสบการณ์

ที่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง และมีความสอดคล้องกับหลักการเรียนรู้ของสมอง คือ กิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม มี 1. กิจกรรมเสรี เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กเล่นกับสื่อและเครื่องเล่นอย่างอิสระตามมุมต่างๆ ที่จัดไว้ โดยให้เด็กมีโอกาสเลือกเล่นได้อย่างเสรีตามความสนใจและความต้องการ ของเด็ก ทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม 2. กิจกรรมสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึก ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และจินตนาการ โดยใช้ศิลปะ และได้แสดงออกทางความรู้สึกและความสามารถของตนเอง 3. กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้เคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกายอย่างอิสระตามจังหวะ โดยใช้เสียงเพลง คำคล้องจอง เครื่องเคาะจังหวะ หรืออุปกรณ์อื่นๆ มาประกอบการเคลื่อนไหว เพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ เด็กวัยนี้ร่างกายกำลังอยู่ในระหว่างพัฒนา การใช้ส่วนต่างๆ ของร่างกายยังไม่ผสมผสานหรือประสานสัมพันธ์กันอย่างสมบูรณ์ การทำกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะช่วยให้เด็กเรียนรู้จังหวะและควบคุมการเคลื่อนไหวของตนเองได้ 4. กิจกรรมเสริมประสบการณ์ เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เด็กได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ ศึกษาการทำงานและอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มทั้งกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่จัดมุ่งฝึกให้เด็กได้มีโอกาสฟัง พูด สังเกต คิดแก้ปัญหา ใช้เหตุผล และฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน 5. กิจกรรมกลางแจ้ง เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้มีโอกาสออกไปนอกห้องเรียนเพื่อออกกำลังกาย เคลื่อนไหวร่างกายและแสดงออกอย่างอิสระ โดยยึดความสนใจและความสามารถของเด็กแต่ละคนเป็นสำคัญและ 6. กิจกรรมเกมการศึกษา เป็นเกมการเล่นที่ช่วยพัฒนาสติปัญญา มีกฎเกณฑ์กติกาต่างๆ เด็กสามารถเล่นคนเดียว หรือเล่นเป็นกลุ่มก็ได้ ช่วยให้เด็กรู้จักสังเกต คิดหาเหตุผล และเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสี รูปร่าง จำนวน ประเภท และความสัมพันธ์เกี่ยวกับพื้นที่/ ระยะ เกมการศึกษาที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย (กระทรวงศึกษาธิการ. 2545 : 13)

การจัดกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม เป็นกิจกรรมที่ครอบคลุมการพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ พัฒนากล้ามเนื้อเล็ก พัฒนาการ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม พัฒนาลักษณะนิสัย พัฒนาการคิด พัฒนาภาษา และส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ของเด็ก เป็นการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการที่สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัย และหลักการทำงานของสมองอย่างชัดเจน แนวทางการจัดประสบการณ์ต้องทำให้ครบถ้วน สมบูรณ์จะทำให้เด็กกระตือรือร้นใฝ่รู้ใฝ่เรียน และเกิดแรงจูงใจในการเรียน เด็กได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ครบทุกด้าน ช่วยเกิดการพัฒนาแบบองค์รวม ทั้งสาระการเรียนรู้ ทักษะ และประสบการณ์สำคัญ ช่วยเพิ่มพูนความสามารถในการจำ การคิด และการแก้ปัญหา ช่วยให้เด็กมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ รวมทั้งคุณธรรมและจริยธรรมควบคู่กันไป เด็กจะสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเอง โดยความรู้เป็นความรู้ที่คงทนไม่ลบเลือนไปโดยง่าย (วนาพร รักสกุลไทย และนฤมล เนียมหอม. 2549 : 10)

ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย แนวทางการจัดประสบการณ์ จัดเป็นส่วนหนึ่งของสภาพบรรยากาศการเรียนการสอน ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กแต่ละแห่งในอำเภอกระสังมีความแตกต่างกันตามสภาพพื้นที่ตั้งและหน่วยต้นสังกัด เพราะศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่วนใหญ่ถ่ายโอนภารกิจจัดการศึกษาจากกรมการศาสนาและกรมพัฒนาชุมชน สภาพแวดล้อมของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่มีความพร้อม

ศูนย์บางแห่งยังต้องอาศัยภูมิพระสงฆ์เป็นอาคารเรียน ซึ่งไม่เหมาะกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ไม่มีห้องน้ำสำหรับเด็ก ทำให้ทั้งเด็กและครูต้องใช้ห้องน้ำร่วมกับพระสงฆ์ สภาพบรรยากาศการเรียนการสอนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่น่าอยู่ ไม่น่าเรียน ทำให้บรรยากาศการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และแนวทางการจัดประสบการณ์ ไม่เป็นไปตามความคาดหวังและความมุ่งหมายที่หลักสูตรต้องการ เด็กเรียนรู้อย่างไม่มีความสุข สภาพบรรยากาศของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทั้งภายนอก และภายในอาคารเรียน จึงมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดกิจกรรม การเรียนการสอน เป็นการช่วยส่งเสริมให้การเรียนการสอนดำเนินไปอย่างราบรื่น ช่วยสร้างเสริมลักษณะนิสัยที่ดีงามและความมีระเบียบวินัยให้แก่ผู้เรียน ช่วยส่งเสริมสุขภาพที่ดีให้แก่ผู้เรียน ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ และสร้างความสนใจในบทเรียนมากยิ่งขึ้น (กระทรวงศึกษาธิการ. 2547 : 18)

จากสภาพปัญหาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นนักวิชาการศึกษา สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีบทบาทและหน้าที่สำคัญในการดูแล กำกับ ติดตามการจัดการเรียนการสอนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้ได้มาตรฐาน มีคุณภาพและเกิดประโยชน์กับเด็กปฐมวัย จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับสภาพบรรยากาศการเรียนการสอนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อจะได้นำความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ปกครองไปปรับปรุง แก้ไข พัฒนาให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการและจิตวิทยาการเรียนรู้ให้มีบรรยากาศน่าดู น่าอยู่ น่าเรียน ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข ข้อมูลสารสนเทศที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ น่าจะมีประโยชน์อย่างยิ่งต่อผู้วิจัย ผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ครูผู้ดูแลเด็กและผู้ปกครอง และต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอยู่ในความรับผิดชอบ ในการนำข้อมูลสารสนเทศจากผลการวิจัยครั้งนี้ เกี่ยวกับสภาพบรรยากาศการเรียนการสอนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ไปพัฒนาให้เกิดเป็นมรรคผล มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล อันจะส่งผลต่อคุณภาพและมาตรฐานสามารถให้บริการตอบสนองชุมชนด้านการจัดการศึกษาแก่เด็กปฐมวัย อายุ 2-5 ขวบ อย่างทั่วถึง และเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพของประเทศต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ปกครอง เกี่ยวกับสภาพบรรยากาศการเรียนการสอนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ปกครอง เกี่ยวกับสภาพบรรยากาศการเรียนการสอนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง และหน่วยสังกัด

สมมติฐานของการวิจัย

1. ผู้บริหาร ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ปกครองมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพบรรยากาศการเรียน การสอนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ แตกต่างกัน

2. ผู้บริหาร ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ปกครอง ในหน่วยสังกัดต่างกันมีความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพบรรยากาศการเรียนการสอนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ แตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้เป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการและการส่งเสริมการจัดบรรยากาศการเรียนการสอนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ ดังนี้

1. ทำให้ทราบถึงสภาพบรรยากาศการเรียนการสอนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์
2. เป็นแนวทางในการปรับปรุง แก้ไข พัฒนาบรรยากาศการเรียนการสอนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ ให้มีประสิทธิภาพได้มาตรฐาน มีบรรยากาศน่าอยู่ น่าเรียน ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้อย่างมีความสุข

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหาร ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ปกครอง เกี่ยวกับสภาพบรรยากาศการเรียนการสอนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องจึงได้กำหนดขอบเขตของเนื้อหา ดังนี้ (สุมน อมรวิวัฒน์. 2542 : 15)

1. ด้านการจัด โต๊ะเก้าอี้ของนักเรียนและครู
2. ด้านการจัดป้ายนิเทศ
3. ด้านการจัดสภาพห้องเรียน
4. ด้านการจัดมุมต่าง ๆ ในห้องเรียน
5. ด้านบุคลิกภาพของครู
6. ด้านพฤติกรรมการสอนของครู
7. ด้านเทคนิคการปกครองชั้นเรียนของครู
8. ด้านปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ปกครอง สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นผู้บริหาร จำนวน 36 คน ครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 135 คน ผู้ปกครอง จำนวน 1,600 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารและครูผู้ดูแลเด็ก ใช้ประชากรซึ่งเป็นผู้บริหารจำนวน 36 คน และครูผู้ดูแลเด็ก จำนวน 135 คน ส่วนผู้ปกครองได้จากการสุ่มประชากรโดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครทซ์และมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 310 คน (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2545 :148) หลังจากนั้นทำการสุ่มให้กระจายไปทุกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นตามสัดส่วน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 481 คน

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

3.1.1 สถานภาพตำแหน่ง จำแนกเป็น

3.1.1.1 ผู้บริหาร

3.1.1.2 ครูผู้ดูแลเด็ก

3.1.1.3 ผู้ปกครอง

3.1.2 หน่วยสังกัด ได้แก่

3.1.2.1 เทศบาล

3.1.2.2 องค์การบริหารส่วนตำบล

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ สภาพบรรยากาศการเรียนการสอนของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. สภาพบรรยากาศการเรียนการสอน หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอนเพื่อช่วยส่งเสริมให้กระบวนการเรียนการสอนดำเนิน ไปอย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยสร้างความสนใจ ใฝ่รู้ ใฝ่ศึกษา ตลอดจนช่วยสร้างเสริมความมีระเบียบวินัยให้แก่ผู้เรียน

2. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง สถานที่ดูแลและให้การศึกษาเด็ก อายุระหว่าง 2 - 5 ปี มีฐานะเทียบเท่าสถานศึกษา เป็นศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจัดตั้งเอง และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของส่วนราชการต่างๆ ที่ถ่ายโอนให้อยู่ในความดูแลรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3. สภาพบรรยากาศการเรียนการสอนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้ออำนวยต่อการอบรมเลี้ยงดูเด็กเล็กอายุระหว่าง 2-5 ปีให้ได้รับการพัฒนาการทั้ง 4 ด้านคือด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา ซึ่งประกอบด้วย 8 ด้าน ดังนี้

3.1 ด้านการจัด โต๊ะเก้าอี้ของของครูและนักเรียน หมายถึง การจัด โต๊ะเก้าอี้ของของครูและนักเรียนให้มีขนาดเหมาะสมกับรูปร่างให้มีช่องว่างลูกนั่ง ได้สะดวก และทำกิจกรรมได้คล่องตัว ให้มีความสะดวกต่อการทำความสะอาดและเคลื่อนย้ายเปลี่ยนรูปแบบได้ง่าย มีรูปแบบที่ไม่จำเจ

3.2 ด้านการจัดป้ายนิเทศ หมายถึง การจัดป้ายนิเทศที่คิดไว้ฝาผนังของห้องเรียนให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน โดยจัดตกแต่งออกแบบให้สวยงาม น่าดู สร้างความสนใจให้แก่นักเรียน จัดเนื้อหาสาระให้สอดคล้องกับบทเรียน อาจใช้ติดสรุปบทเรียน ทบทวนบทเรียน หรือเสริมความรู้ให้แก่นักเรียน

จัดให้ใหม่อยู่เสมอ สอดคล้องกับเหตุการณ์สำคัญ หรือวันสำคัญต่างๆ ที่นักเรียนควรรู้จัดติดผลงานของนักเรียนและแผนภูมิแสดงความก้าวหน้าในการเรียนของนักเรียนจะเป็นการให้แรงจูงใจที่น่าสนใจวิธีหนึ่ง

3.3 ด้านการจัดสภาพห้องเรียน หมายถึง การจัดห้องเรียนให้ มีอากาศถ่ายเทได้ดี มีหน้าต่างพอเพียง และมีประตูเข้าออกได้สะดวก มีแสงสว่างพอเหมาะ เพื่อช่วยให้ผู้เรียนอ่านหนังสือ ได้ชัดเจน เพื่อเป็นการถนอมสายตา ควรใช้ไฟฟ้าช่วย ถ้ามีแสงสว่างน้อยเกินไปและปราศจากสิ่งรบกวนต่าง ๆ และให้อี้อำนวยต่อการเรียนการสอนเพื่อช่วยส่งเสริมให้กระบวนการเรียนการสอนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ และช่วยสร้างความสนใจ ใฝ่รู้ ใฝ่ศึกษา ตลอดจนช่วยสร้างเสริมความมีระเบียบวินัยให้แก่ผู้เรียน เรียนรู้อย่างมีความสุข

3.4 ด้านการจัดมุมต่าง ๆ ในห้องเรียน หมายถึง การจัดมุมต่างๆ ในห้องเรียนให้เหมาะสมเพียงพอกับความต้องการของผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้ศึกษา ค้นคว้าหาความรู้และใช้เวลาว่างให้เกิดประโยชน์

3.5 ด้านบุคลิกภาพของครู หมายถึง ลักษณะภายนอกและภายในอันเป็นเอกลักษณ์ของครูแต่ละคนซึ่งมีพันธุกรรม และ สิ่งแวดล้อมเป็นตัวแปรสำคัญ บุคลิกเป็นสิ่งที่สามารถสำรวจ และสังเกตได้ จึงสามารถปรับปรุง ส่งเสริม และพัฒนาให้เป็นบุคลิกภาพที่ดีได้ ครูจำเป็นต้องเป็นบุคคลที่มีบุคลิกภาพที่ดีและเหมาะสมกับการเป็นครู

3.6 ด้านพฤติกรรมการสอนของครู หมายถึง การปฏิบัติการสอนของครูทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ในด้านการเตรียมการเรียนการสอน และการประเมินผล มีบทบาทในการสร้างความรู้สึที่ดีให้แก่ผู้เรียน

3.7 ด้านเทคนิคการปกครองชั้นเรียนของครู หมายถึง เทคนิคหรือวิธีการที่ครูใช้ปกครองชั้นเรียนมีส่วนส่งเสริมในการสร้างบรรยากาศให้นักเรียนอยู่ในห้องเรียนอย่างมีความสุข เกิดความรู้สึกอบอุ่นพอใจและสบายใจ ในทางตรงกันข้าม ถ้าครูโหด ไม่ยุติธรรม เลิกที่รักมักที่ชัง ปกครองชั้นเรียนแบบเผด็จการ นักเรียนจะเกิดความรู้สึกไม่ศรัทธาครู ไม่เห็นคุณค่าของระเบียบกฎเกณฑ์ ส่งผลให้นักเรียนไม่สนใจเรียน ไม่อยากมาโรงเรียนในที่สุด

3.8 ด้านปฏิสัมพันธ์ในห้องเรียน หมายถึง การปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน นักเรียนกับนักเรียน การเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ซักถาม การให้ความเป็นกันเองแก่นักเรียน การให้นักเรียนมีอิสระและมีความสบายใจในการทำกิจกรรม บรรยากาศภายในห้องเรียนก็จะไม่ตึงเครียด เต็มไปด้วยความอบอุ่น สร้างความรู้สึกที่ดีให้แก่ผู้เรียนได้ เป็นบรรยากาศที่รื่นรมย์ นำเรียน นำสอน ซึ่งจะส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ที่ดี

4. สถานภาพตำแหน่ง หมายถึง สภาพการปฏิบัติงานในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก แบ่งเป็น 3 กลุ่ม ดังนี้

4.1 ผู้บริหาร หมายถึง นายกเทศมนตรี นายกองค้การบริหารส่วนตำบล ปลัดกองค้การบริหารส่วนตำบล และนักวิชาการค้การบริหารส่วนตำบล ในสังกัดกองค้กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์

4.2 ครูผู้ดูแลเด็ก หมายถึง บุคลากรที่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นคัดเลือกและแต่งตั้งจากผู้ที่มีคุณสมบัติตามหลักเกณฑ์เพื่อปฏิบัติหน้าที่หลักในการอบรมเลี้ยงดูจัดประสบการณ์และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ให้เด็กเล็กมีความพร้อมด้านร่างกายอารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา

4.3 ผู้ปกครอง หมายถึง บิดา มารดา หรือผู้อุปการะเด็กที่กำลังศึกษาอยู่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กปีการศึกษา 2555

5. หน่วยสังกัด ได้แก่ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในเขตอำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์ แยกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

5.1 เทศบาล ได้แก่ เทศบาลตำบลกระสัง เทศบาลตำบลอุ่มขรรคม เทศบาลตำบลหนองเต็ง และเทศบาลตำบลสองชั้น

5.2 องค์การบริหารส่วนตำบล ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลบ้านปรือ องค์การบริหารส่วนตำบลสูงเนิน องค์การบริหารส่วนตำบลกันทรารมย์ องค์การบริหารส่วนตำบลศรีภูมิ องค์การบริหารส่วนตำบลเมืองไผ่ องค์การบริหารส่วนตำบลห้วยสำราญ องค์การบริหารส่วนตำบลลำควน และองค์การบริหารส่วนตำบลชุมแสง

6. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หมายถึง เทศบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์